

Η ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ κ. ΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΡΕΛΛΗ

Υπό τοῦ κ. Γ. Α. ΦΑΡΜΑΚΙΔΗ

Ἡ γενεὰ τῶν ἐπιστημόνων τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, ποὺ ἔδρασε κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν δύο πολέμων εἰρηνικὴν εἰκοσαετιὰν καὶ παρέστη μάρτυς τοῦ ἐκδηλωθέντος τότε, εἰς τοὺς κόλπους καὶ διὰ μέσου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ζωηροτάτου διεθνοῦς ἐνδιαφέροντος διὰ τὰ ἐργατικὰ ζητήματα, εἶχε συνηθίσει εἰς μίαν ἔννοιαν διεθνοποιήσεως τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ θέματα ταῦτα μέτρων, τὴν ὁποίαν καὶ ἐθεώρει ὡς τὸ φυσικὸν ὄριον πάσης τοιαύτης διεθνοποιήσεως. Διὰ πρώτην φορὰν ἡ Ἀνθρωπότης εἶχεν ἀποκτήσει ἓνα δημοσίου δικαίου ὄργανον διεθνοῦς συνεργασίας, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰς καταστατικὰς διατάξεις του, ὄφειλε, παραλλήλως πρὸς τὰς πολιτικοῦ χαρακτῆρος ἐνασχολήσεις του, ν' ἀποβλέψη καὶ πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα τῶν λαῶν, τὰ ὁποῖα ἐμμέσως, ἀλλ' εἰς βαθμὸν ὄχι μικρότερον τῶν ἐξωτερικῶν, ἤμποροῦν νὰ θέσουν εἰς κίνδυνον τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου⁽¹⁾. Τόσον δὲ περισσότερον ὄφειλεν ὁ Ὅργανισμὸς

1) Ὅρα τὸ ἐδάφ. α' τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ Συμφώνου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, (ἐνσωματωμένου εἰς τὸ κείμενον τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλίων, τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ τὸ 1ον μέρος), ὡς καὶ τὸ Προοίμιον τοῦ 13ου μέρους τῆς Συνθήκης (ἄρθρα 387-427), τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ καταστατικὸν τῆς Διεθνοῦς Ὁργανώσεως Ἐργασίας, Ἰδρυθεῖσης εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄρθρου 23 ἐδάφ. α'. Εἰς τὸ ἐν λόγῳ Προοίμιον ρητῶς ἀναγνωρίζεται καὶ τονίζεται ἡ σημασία τῆς βελτιώσεως τῶν ὄρων διαβιώσεως τῶν λαῶν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ. Ὡς ζητήματα ἐργατικὰ, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἡσχολεῖτο ἡ Διεθν. Ὁργάν. Ἐργασίας, ἀπαριθμοῦνται ἐνδεικτικῶς εἰς τὸ Προοίμιον: «Αἱ ὧραι ἐργασίας, ὁ καθορισμὸς ἀνωτάτου ὁρίου ἡμερησίας καὶ ἐβδομαδιαίας ἐργασίας, ὁ τρόπος προσλήψεως τῶν ἐργατῶν, ἡ πάλῃ κατὰ τῆς ἀνεργίας, ἡ ἐγγύησις μισθοῦ ἐπιτρέποντος καταλλήλους ὄρους διαβιώσεως, ἡ προστασία τῶν ἐργατῶν κατὰ τῶν γενικῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν νόσων καὶ τῶν ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, ἡ προστασία τῆς παιδικῆς καὶ τῆς νεανικῆς ἡλικίας καὶ τῶν γυναικῶν, αἱ συντάξεις γῆρατος καὶ ἀναπηρίας, ἡ προστασία τῶν συμφερόντων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπασχολουμένων ἐργατῶν, ἡ καθιέρωσις τῆς ἀρχῆς τῆς συνδικαλιστικῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁργάνωσις τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἄλλα ἀνάλογα μέτρα». Ὅρα ἐπίσης καὶ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Γενικαὶ Ἀρχαὶ» τελευταῖον — 427 — ἄρθρον τοῦ μέρους τούτου τῆς Συνθήκης, ἐνθα ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἀναγνώρισις τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν διεθνή ζωὴν «ἡ φυσικὴ, ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ εὐεξία τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων».

της Γενεύης νά ἀσχοληθῆ ἐπιμελῶς μὲ τὰ θέματα ταῦτα, καθόσον ἡ νεο-
 σύστατος τότε Σοβιετικὴ Ἐνωσις ἐδημιούργει ἀνά τὰς διαφόρους χώρας
 κομμουνιστικὰ κόμματα καὶ ἐπρόβαλλε, μὲ μυρίους τρόπους, εἰς τὰς
 ἐργατικὰς μάζας ὅλου τοῦ κόσμου τὸ ἰδικόν της σύστημα, ὡς τὸ μόνον
 ἱκανόν νά δώσῃ λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τῶν. Ἡ συσταθεῖσα διὰ τῆς
 Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών Διεθνῆς Ὀργάνωσις Ἐργασίας καὶ τὸ ὑπηρε-
 σιακὸν ὄργανόν της, τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας, ὑπὸ τὴν δημιουρ-
 γικὴν ἡγεσίαν τοῦ πρώτου Διευθυντοῦ του Albert Thomas († 1932), ἐπε-
 λήθη δραστηρίως τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων. Ὁ διακεκριμένος συντονι-
 στής ἔστρεψεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ θέμα τῆς κοινωνικῆς
 ἀσφαλίσεως, ὡς τὸ σημαντικώτερον ἴσως ἐξ ὅλων τῶν προβλημάτων τῆς
 ἐργατικῆς τάξεως. Ἄς ὑπομνησθῆ ὅτι ἡ εἰς τὸν θεσμὸν τοῦτον πρωτο-
 πόρος καὶ μόνη τότε πραγματικῶς ἔμπειρος Γερμανία, μὴ ἀποτελοῦσα
 μέχρι τοῦ 1926 μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἀπουσίαζεν ἐκ τῆς
 Διεθνοῦς Ὀργανώσεως Ἐργασίας κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην περίοδον τῆς
 λειτουργίας της.

Ἄλλὰ ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἔργον τῆς πρώτης Διεθνοῦς Ὀργανώσεως
 Ἐργασίας εἰς τὸ πεδῖον τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως; Τὰ καθήκοντα τοῦ
 Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας, ὡς καθωρίζοντο γενικῶς εἰς τὸ ἄρθρον 396
 τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών, συνίσταντο εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ δια-
 νομὴν εἰς τὰ κράτη-μέλη πληροφοριῶν ἀφορωσῶν τὴν ὑπὸ τῶν διαφόρων
 κρατῶν ρύθμισιν τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν
 ἐργαζομένων ζητημάτων, εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν σχεδίων «συστάσεων» καὶ
 διεθνῶν συμβάσεων διὰ νά τεθοῦν ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Διασκέψεως Ἐργα-
 σίας, τοῦ ἀνωτάτου δηλ. ὀργάνου τῆς Δ.Ο.Ε., καὶ τέλος εἰς τὴν διενέρ-
 γειαν σχετικῶν ἐρευνῶν, ἀποφασιζομένων ὑπὸ τῆς Διασκέψεως. Καὶ
 πράγματι, εἰς τὸ πλαίσιον τοῦτο τὸ ἐπιστημονικὸν ἐπιτελεῖον τοῦ Διε-
 θνοῦς Γραφείου Ἐργασίας ἐμελέτησε τὸν θεσμὸν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλί-
 σεως, ἐβοήθησε τὰ κράτη-μέλη εἰς τὴν ἐκπόνησιν τῶν ἐσωτερικῶν τῶν
 νομοθεσιῶν διὰ τῶν συμβουλῶν του καὶ τῆς διαθέσεως ἢ τῆς ὑποδείξεως
 εἰδικῶν ἐμπειρογνομῶνων— παρέσχε δηλαδή, ὅπως λέγομεν σήμερον,
 τεχνικὴν βοήθειαν— καὶ τέλος κατήρτισε τὰ σχέδια πολλῶν συστάσεων
 καὶ διεθνῶν συμβάσεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν εἶχον σκοπὸν τὴν
 ἀνάληψιν, ὑπὸ τῶν κρατῶν τὰ ὁποῖα θὰ τὰς ἀπεδέχοντο, τῆς ὑποχρεώ-
 σεως πρὸς ἐφαρμογὴν ὀρισμένων βασικῶν ἀρχῶν ἐν τῇ ασφαλιστικῇ προ-
 στασίᾳ καὶ συνεπῶς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν τυποποίησιν τῆς ἀσφαλίσεως,
 ἄλλαι δὲ τὴν παροχὴν ἀμοιβαίας ασφαλιστικῆς προστασίας εἰς τοὺς ἕξω
 τῶν ὀρίων τῆς χώρας τῶν ἐργαζομένων, εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐν τῷ Προοι-
 μίῳ τοῦ 13ου μέρους τῆς Συνθήκης λαμβανομένης περὶ τούτου προνοίας.
 Ἐάν ὁμως κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ἡδυνάμεθα νά ὀμι-
 λῶμεν περὶ διεθνοποιήσεως τῆς ἀσφαλίσεως ὑπὸ μίαν περιορισμένην,
 ἔστω, ἔννοϊαν, ἢ ἐπιτευχθεῖσα τυχόν ἀνά τὸν κόσμον διὰ τῆς δράσεως
 τοῦ ἀνωτέρω Διεθνοῦς Ὀργανισμοῦ μορφολογικῆ τυποποιήσεως τῆς

ασφαλίσεως δὲν ἔμπορεῖ βέβαια νὰ διεκδικήσῃ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν.

Μετὰ τὸν δεύτερον Παγκόσμιον πόλεμον—ἔπειτα ἀπὸ ἕνα ἡχηρὸν σχετικὸν προανάκρουσμα, τὸ ὁποῖον ἐξέπεμψαν διαρκοῦντος τοῦ πολέμου οἱ δύο κορυφαῖοι πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ Δυτικοῦ κόσμου Ροϋσβελτ καὶ Τσῶρτσιλ(διάγγελμα τοῦ Προέδρου Ροϋσβελτ περὶ τῶν «τεσσάρων ἐλευθεριῶν» τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1941, Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ τῆς 14ης Αὐγούστου 1941)—ἡ διεθνῆς δραστηριότης πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ασφαλιστικῆς προστασίας ὄχι μόνον ἐξηκολούθησε, ἀλλὰ καὶ ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις, καί, τὸ κυριώτερον, μετέβαλε καὶ διηύρυνε τὰς καθιερωμένας σχετικὰς ἐννοίας, προβάλλουσα νέους σκοποὺς καὶ δημιουργοῦσα ἐν τῇ διεθνεί κοινωνικῇ πολιτικῇ νέας τάσεις καὶ κατευθύνσεις. Σήμερον δὲν ὁμιλοῦμεν πλέον περὶ κοινωνικῆς ασφαλίσεως, ἀλλὰ περὶ «κοινωνικῆς ἀσφάλειας», ὁ πρῶτος ὅρος μᾶς φαίνεται πολὺ στενός, εἰδικὸς καὶ ἀνίκανος νὰ παραστήσῃ τὰ νέα ἰδανικά, τὰ ὁποῖα ἐμπνέουν εἰς τὸ πεδῖον αὐτὸ τὴν μεταπολεμικὴν ἀνθρωπότητα. Διατρέχομεν ὅμως ἤδη τὸ 17ον ἔτος ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου καὶ εἶναι, νομίζομεν, καιρὸς νὰ ἐξετασθῇ, κατὰ πόσον ἡ καταπληκτικὴ πράγματι εὐφορία τῆς πολεμικῆς καὶ μεταπολεμικῆς περιόδου εἰς διεθνεῖς δηλώσεις, διακηρύξεις, ἀποφάσεις κλπ. σχετικῶς μὲ τὴν νέαν ταύτην ἔννοιαν τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλειας ἀπέδωκεν ἐν τῇ πράξει τὰ ἀνάλογα ἀποτελέσματα, ἐὰν δηλαδὴ ἐπροχωρήσαμεν οὐσιαστικῶς εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν πέραν τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὁποῖον εὕρισκόμεθα προηγουμένως, καὶ ἰδίως κατὰ πόσον τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐν λόγῳ δραστηριότητος εὕρισκονται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ βαθύτερον νόημα, ποῦ ἐφαίνοντο νὰ ἔχουν αἱ ἀνωτέρω διεθνεῖς δηλώσεις καὶ διακηρύξεις.

Ὡς γνωστόν, ὁ ὅρος «κοινωνικὴ ἀσφάλεια» (ὁ ὁποῖος ἦτο βεβαίως καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἐν χρήσει πρὸς ὑποδήλωσιν εὐρυτέρων τινῶν μορφῶν κοινωνικῆς ασφαλίσεως, ἰδίως μὴ κατ' ἀνάγκην ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς καταβολῆς εἰσφορῶν κλπ. καὶ ἐπομένως ἐμφανιζομένων ὡς κρᾶμα κοινωνικῆς ασφαλίσεως καὶ κοινωνικῆς προνοίας, ἀπέκτησεν ὅμως πληρέστερον περιεχόμενον μετὰ τὸν πόλεμον) σημαίνει ὄχι ἀπλῶς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν διαφόρων κινδύνων, διὰ τοὺς ὁποίους λειτουργοῦν καὶ σήμερον οἱ ασφαλιστικοὶ ὀργανισμοί, ἀλλὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κοινωνικοῦ ἐκείνου καθεστώτος, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ οἱ ἄνθρωποι, καταβάλλοντες ἕκαστος τὴν κανονικὴν παραγωγικὴν προσπάθειαν, θὰ δύνανται ν' ἀποκτήσουν ἕνα ἐλάχιστον ὄριον βιοτικῆς ἀσφάλειας, χωρὶς νὰ ὑπόκειται ἡ οικονομικῆ των ὑπόστασις εἰς τυχαίας, ἀπροβλέπτους καί, φυσικά, ἀνυπαίτους διακυμάνσεις. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἐπομένως αὐτὴν ὁ ὅρος «κοινωνικὴ ἀσφάλεια» περιλαμβάνει, ἐκτὸς τῶν παραδεδομένων ἀπὸ τοῦ παρελθόντος κοινωνικοασφαλιστικῶν μέτρων καὶ θεσμῶν, καὶ τὰ μέτρα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τὸ ἄτομον ἕνα πλαίσιον παραγωγικῆς ἀπασχολήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῆς ἐργατικῆς του ἰκανότητος, μὲ ἄλλους

λόγους ένα εισόδημα επιτρέπον την αξιοπρεπή διαβίωσιν και εξέλιξιν τοῦ ἰδίου καὶ τῶν προστατευομένων μελῶν τῆς οἰκογενείας του (1).

Τὸ αἴτημα λοιπὸν περὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν βλέπομεν διατυπούμενον εἰς ὄλας τὰς ἀποφάσεις καὶ διακηρύξεις, τὰς ὁποίας ἀπηύθυναν κατὰ καιροὺς πρὸς τὸν κόσμον τόσον αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, ὅσον καὶ αἱ μετὰ τὸν πόλεμον συνελθοῦσαι διεθνεῖς διασκέψεις καὶ συνελεύσεις. Οὕτω εἰς τὰς 24 Σεπτεμβρίου 1941, εἰς τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, αἱ ἀρχαὶ τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ υἱοθετήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων 10 χωρῶν. Κατὰ τὴν Διαμερικανικὴν Συνδιάσκεψιν ἐν Σαντιάγω τῆς Χιλῆς τὸ 1942 διετυπώθη ἕνα εἶδος αὐθεντικοῦ ὀρισμοῦ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ἡ ὁποία καθωρίσθη ὡς «ἀληθῆς καὶ λελογισμένη οἰκονομία τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιών, ἥτις ἀναπτύσσει τὴν πνευματικὴν, ἠθικὴν καὶ ψυχικὴν ὑγείαν τῶν ἐργαζομένων, προπαρασκευάζει τοὺς δρόμους διὰ τὰς μελλούσας γενεὰς καὶ ὑποστηρίζει τὴν γενεάν, ἥτις ἐξῆλθε τῆς παραγωγικῆς ζωῆς». Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1943 ὑπεγράφη εἰς τὴν Οὐάσιγκτον ὑπὸ 26 κρατῶν, εἰς τὰ ὁποῖα προσετέθησαν μεταγενεστέρως ἄλλα ὀκτώ, ἡ Διακήρυξις τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐγένοντο δεκτοὶ οἱ σκοποὶ καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναπροσαρμογῆς τοῦ καταστατικοῦ τῆς παλαιᾶς Διεθνοῦς Ὁργανώσεως Ἐργασίας συνελθοῦσα εἰς Φιλαδέλφειαν κατ' Ἀπρίλιον - Μάϊον 1944 Διεθνῆς Διάσκεψις Ἐργασίας διεκήρυξεν ὡς θεμελιῶδες περιεχόμενον τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας «τὴν ἐξασφάλισιν τῶν μέσων συντηρήσεως ὑπὲρ ὄλων τῶν ἐχόντων ἀνάγκην τοιαύτης προστασίας». Οἱ «Τρεῖς Μεγάλοι» κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Γυάλλας (Φεβρουάριος τοῦ 1945) ἐδήλωσαν ὅτι ἀποβλέπουν «εἰς συνεχῆ διεθνή συνεργασίαν, μὲ τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μία ἐξησφαλισμένη καὶ διαρκῆς εἰρήνη, ἥτις, συμφώνως πρὸς τὴν ἔκφρασιν τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, θὰ ἐγγυηθῆ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴν δυνατότητα νὰ ζήσουν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀνάγκην». Καὶ τέλος ἡ υἱοθετηθεῖσα ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1948 «Οἰκουμενικὴ Διακήρυξις τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου» καθορίζει ὅτι «ἕκαστος, ὡς μέλος τῆς κοινωνίας, ἔχει τὸ δικαίωμα κοινωνικῆς ἀσφαλείας· αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἐκείνων δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητός του διὰ μέσου τῆς ἐθνικῆς προσπάθειας καὶ τῆς διεθνοῦς συνεργασίας

1) Διάφοροι Ἀγγλοσάξωνες πολιτικοὶ καὶ συγγραφεῖς ἐπεδόθησαν, διαρκούντος ἀκόμη τοῦ πολέμου, εἰς τὴν ἐκπόνησιν σχεδίων πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας (Σχέδιον Wagner - Murray - Dingel διὰ τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας, Σχέδιον Marsh διὰ τὸν Καναδᾶν, κλπ.), τὴν μεγαλύτεραν ὅμως ἀπήχησιν εἶχεν, ὡς γνωστόν, τὸ ἀποτελέσαν τὴν βάσιν τῆς ὑπὸ τῆς Ἐργατικῆς Κυβερνήσεως ἐφαρμοσθεῖσης ἐν Ἀγγλίᾳ μετὰ τὸν πόλεμον μεταρρυθμίσεως Σχέδιον τοῦ Λόρδου Beveridge.

και συμφώνως προς την όργανωσιν και τους πόρους κάθε κράτους».

Ἐς ἴδωμεν τώρα τί συνετελέσθη μετὰ τὸν πόλεμον διεθνῶς πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω προγραμματικῶν διακηρύξεων τῆς πολεμικῆς περιόδου καὶ τῆς Διακηρύξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ 1948.

Αἱ σχετικαὶ ἐνέργειαι διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας: ἀφ' ἐνὸς εἰς τὰς συστάσεις καὶ συμβάσεις, τὰς ὁποίας υἱοθέτησεν, ἀκολουθοῦσα τὴν παλαιὰν μέθοδόν της, ἡ ἀνασυγκροτηθεῖσα τὸ 1944 Διεθνῆς Ὀργανωσις Ἐργασίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς διαφόρους περιφερειακὰς καὶ πολλόκις ἀσχέτως τῶν συστάσεων τῆς Δ.Ο.Ε. συναφθείσας συμβάσεις μεταξύ διαφόρων χωρῶν, διὰ τῶν ὁποίων συμφωνεῖται ἡ ἀμοιβαία παροχὴ ἀσφαλιστικῆς προστασίας, συνήθως ἐπὶ αὐτομάτῳ συμψηφισμῷ τῆς δαπάνης, ὑπὸ τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν τῶν συμβαλλομένων χωρῶν εἰς μετακινουμένους μεταξύ αὐτῶν ὑπηκόους τῶν χωρῶν τούτων, τοὺς ὑφισταμένους τὸν ἀσφαλιστικὸν κίνδυνον ἐκτὸς τῆς χώρας των. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν: α) ὑπ' ἀριθ. 70 καὶ 71 τοῦ ἔτους 1946 συμβάσεις περὶ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ τῶν συντάξεων τῶν ναυτικῶν, ἢ ὑπ' ἀριθ. 102 τοῦ 1952 περὶ τῶν ἐλαχίστων ὀρίων τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καί, ἐν συνεχείᾳ ταύτης, ἢ ὑπ' ἀριθ. 103 περὶ προστασίας τῆς μητρότητος, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἀναθεώρησιν τῆς γνωστῆς ὑπ' ἀριθ. 3 συμβάσεως τοῦ 1919 (πρῶτη σύνοδος τῆς παλαιᾶς Διασκέψεως Ἐργασίας ἐν Οὐάσιγκτον) «περὶ ἀπασχολήσεως τῶν γυναικῶν». Ἀπὸ τὰς ὑπαγομένους εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν συμβάσεις ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς (διότι πιθανὸν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι μᾶς διαφεύγουν) τὰς μεταξύ χωρῶν μετεχουσῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης συναφθείσας συμβάσεις καὶ συμφωνίας τῆς 11ης Δεκεμβρίου 1953 α) περὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας πλὴν τῆς ἀναπηρίας, τοῦ γήρατος καὶ τοῦ θανάτου, β) περὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας ἀναπηρίας, γήρατος καὶ θανάτου καὶ γ) περὶ ἱατρικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀντιλήψεως τὴν μεταξύ τῶν χωρῶν-μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινοπραξίας Ἐνθρακος καὶ Χάλυβος σύμβασιν τοῦ 1957 περὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας τῶν μετακινουμένων ἐργατῶν τὰς υἱοθετηθείσας ὑπὸ τῶν χωρῶν τοῦ ἄλλοτε Συμφώνου τῶν Βρυξελλῶν (Μπενελούξ, Γαλλίας καὶ Μεγ. Βρεταννίας) τέσσαρας συμβάσεις κατὰ τὰ ἔτη 1949—1951 τὴν μεταξύ Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ Σάαρ σύμβασιν τοῦ 1951, ἰσχύσασαν ἀπὸ τοῦ 1957 ἑπτὰ συμβάσεις συναφθείσας μεταξύ τῶν Σκανδιναυικῶν κρατῶν κατὰ τὰ ἔτη 1949—1956 τὴν πολυμερῆ σύμβασιν τῆς 9ης Ἰουλίου 1956 (16 συμβαλλόμενα κράτη) περὶ κοινωνικῆς ἀσφαλείας τῶν ἐργατῶν τῶν διεθνῶν μεταφορῶν, καὶ τέλος διατάξεις τινὰς τῆς συμβάσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἰδρῦθη ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Κοινὴ Εὐρωπαϊκὴ Ἀγορά), αἵτινες προβλέπουν περὶ προσπαθειῶν τῶν μετεχουσῶν χωρῶν πρὸς ἐπίτευξιν πλήρους ἀπασχολήσεως τῶν ἐργαζομένων τῶν χωρῶν τούτων. Ἡ τελευταία εἶναι καὶ ἡ μόνη διεθνὴς συμφωνία ποῦ ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν καινοφανῆ πλευρὰν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας τὴν «πλήρη ἀπασχόλησιν».

Ὡς βλέπομεν, οὔτε καὶ ἡ μεταπολεμικὴ δραστηριότης εἴτε τῶν ἀρμοδίων διεθνῶν ὀργάνων εἴτε τῶν διαφόρων κρατῶν δὲν ἐπροχώρησεν εἰς τὸ θέμα τῆς διεθνοποιήσεως τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, πέραν τῆς γνωστῆς ἐκ τοῦ παρελθόντος παροχῆς ἀμοιβαίας ἀσφαλιστικῆς προστασίας εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις, ἐμφανίζεται δὲ κυρίως καὶ πάλιν καὶ περιορίζεται εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς βαθυτέρας ἐπεξεργασίας τοῦ θεσμοῦ καὶ εἰς τὴν ἐπίδιωξιν ὅσον τὸ δυνατόν πληρεστέρας τυποποιήσεώς του.

Διερωτᾶται ὅμως κανεὶς : ἀνταποκρίνεται ἄρα γε ἡ μέχρι τοῦδε ἐξέλιξις τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ὡς τὴν ἐσκιαγραφῆσαμεν ἀνωτέρω, εἰς τὰς τόσον εὐγλώττως διακηρυχθείσας, ὑψηλὰς πράγματι ἀρχάς, τῶν ὁποίων τὴν ἐπικράτησιν, μετὰ τὴν Νίκην, ὑπεσχέθησαν πρὸς τὴν ἀγωνιζομένην Ἀνθρωπότητα οἱ ἡγέται τῶν Δυτικῶν Συμμάχων ; Ἄν καὶ ἡ ἀπάντησις προκύπτει ἐξ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ὅτι, ἀσχέτως τῆς μετατροπῆς τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως διὰ τοῦ ἐμπλουτισμοῦ τῆς μὲ τὰ ἀναφερθέντα νέα στοιχεῖα, εἰς κοινωνικὴν ἀσφάλειαν, ἡ ἐξέλιξις αὕτη ἐκινήθη ἕως τώρα ἐπὶ τῆς γνωστῆς παλαιᾶς καὶ πεπατημένης τροχιάς, ἃς ρίψωμεν καὶ πάλιν ἓνα βλέμμα εἰς τὰ κείμενα τῶν διακηρύξεων ἐκείνων. Ἄλλωστε τὰ κείμενα αὐτά, προερχόμενα ἀπὸ μεγάλους πολιτικούς, παγκοσμίου κύρους καὶ εὐθύνης, καὶ ἐξαγγελθέντα εἰς κρισίμους στιγμὰς τῆς Ἀνθρωπότητος, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἐκφράζοντα ἀπλῶς τὰς ἀτομικὰς τῶν σκέψεις, οὔτε κἂν μόνον τοιαύτας τῶν ἔθνων, τῶν ὁποίων ἡγοῦντο, ἀλλὰ πρέπει νὰ λογίζωνται ὡς ἀπηχοῦντα πράγματι τὴν παγκόσμιον συνείδησιν τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Πρόεδρος Ρουσβελτ εἰς τὸ διάγγελμά του περὶ τῶν «τεσσάρων ἐλευθεριῶν» λέγει τὰ ἐξῆς διὰ τὴν «ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν ἀνάγκην» : «Εἰς τὸ μέλλον, τὸ ὅποιον ἐπιδιώκομεν νὰ καταστήσωμεν ἀσφαλές, ἀτενίζομεν πρὸς ἓνα κόσμον στηριζόμενον ἐπὶ τεσσάρων ἐλευθεριῶν... Ἡ Τρίτη εἶναι ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὴν Ἀνάγκην, ἡ ὁποία, μεταφραζομένη εἰς διεθνεῖς ὅρους, σημαίνει οἰκονομικὰς συμφωνίας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξασφαλίσουν εἰς κάθε ἔθνος μίαν ὑγιᾶ εἰρηνικὴν ζωὴν διὰ τοὺς κατοίκους του εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον».

Ὁ Χάρτης τοῦ Ἀτλαντικοῦ περιέχει μεταξὺ τῶν ἄλλων τὴν ὑπόσχεσιν τῶν συντακτῶν του διὰ «τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐργαζομένων, τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν μὲ διεθνή συνεργασίαν». Περαιτέρω δὲ ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα τῶν δύο πολιτικῶν «νὰ ἴδουν ἐγκαθιδρυμένην μίαν εἰρήνην, ἡ ὁποία θὰ προσφέρῃ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὰ μέσα νὰ ζήσουν ἐν ἀσφαλείᾳ ἐντὸς τῶν ἰδίων τῶν συνόρων καὶ θὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν χωρῶν τὴν δυνατότητα νὰ ζήσουν ἐλευθέρως ἀπὸ φόβον καὶ ἀνάγκην».

Τὰ ἴδια περίπου ἐπανάλαβον, ὡς εἶπομεν, οἱ «Τρεῖς Μεγάλοι» κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Γυάλτας : ὑπεσχέθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅλου τοῦ κόσμου νὰ ζήσουν τοῦ λοιποῦ ἐν εἰρήνῃ, ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην.

Ὁμοίου περιεχομένου εἶναι καὶ τὰ κείμενα τῶν συλλογικῶν διακηρύξεων τῶν ἐτῶν τοῦ πολέμου, ἰδίως, καὶ τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν, τὰ ὁποῖα διευτυπώθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίνευσιν τῶν ἀνωτέρω ἡγετῶν καὶ ἐπομένως ἀποτελοῦν ἐπανάληψιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν πανηγυρικῶν ἐκείνων ὑποσχέσεων.

Ἐν ὄψει ὅμως τοιούτων κειμένων εἶναι δύσκολον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐφαρμοζομένη ἀκόμη σήμερον ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς διεθνοῦς συνεργασίας πολιτικὴ τῶν συστάσεων καὶ συμβάσεων καὶ ἡ μέθοδος τῆς παροχῆς τεχνικῆς βοήθειας εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ μεταπολεμικὴ Ἀνθρωπότης ἤλπισε καὶ ὠραματίσθη νὰ ἴδῃ συντελούμενον διεθνῶς εἰς τὸ ζήτημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Ὅθεν καὶ ὁ ὅρος «διεθνοποιήσις», ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς τοιαῦτα μέτρα, ὅσονδήποτε συστηματικὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ καὶ ἂν εἶναι, ἀπορρίπτεται ὡς ἄνευ περιεχομένου ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἀπὸ τὰς μεταβλητέας σήμερον καὶ περισσότερον ἀπαιτητικὰς εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο συνειδήσεις. Αὗται προσδοκοῦν ἐκ τῆς ὀργανωμένης διεθνοῦς συνεργασίας κάτι οὐσιαστικώτερον ἀπὸ τὰς συστάσεις καὶ τὰ σχέδια διεθνῶν συμβάσεων τοῦ μέχρι τοῦδε τύπου καὶ ἀπὸ τὴν ἀπλήν τεχνικὴν βοήθειαν. Οὕτω π.χ. δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωρῶσιν τις ὡς οὐσιαστικὴν συμβολὴν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας τὴν ὑπόδειξιν τῶν «ἐλάχιστων ὀρίων τῆς ἀσφαλιστικῆς προστασίας» ἢ τὴν προσθήκην τῆς ἐννοίας «πλήρης ἀπασχόλησις» εἰς τὸ σύστημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας συνοδευμένην, ἔστω, μὲ ὁσαοδήποτε σοφὰς συστάσεις καὶ συμβουλὰς περὶ τοῦ τρόπου τῆς πραγματοποιήσεώς της, ἐφ' ὅσον τὰ μὲν ἐλάχιστα ὅρια ἀσφαλιστικῆς προστασίας εἶναι πρὸ πολλοῦ γνωστὰ καὶ ἀποτελοῦν εἰλικρινῆ ἐπίδιωξιν πάσης προοδευτικῆς κυβερνήσεως, ἡ δὲ πλήρης ἀπασχόλησις ἦτο ἀνέκαθεν σταθερὸς σκοπὸς πάσης ἐσωτερικῆς πολιτικῆς (βιομηχανικῆς, ἐμπορικῆς, γεωργικῆς κλπ.) τῶν νεωτέρων κρατῶν, καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, τί τὸ νέον. Ἐὰν ἡ διεθνὴς κοινότης διακηρύσσει σήμερον τὴν ἀνάγκην τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως, τοῦτο πρέπει νὰ σημαίῃ ὅτι θὰ βοηθήσῃ αὕτη τὰ κράτη, ἐν τῷ πνεύματι τῶν μνημονευθεισῶν διακηρύξεων, κατὰ οὐσιαστικώτερον τρόπον διὰ νὰ τὴν ἐπιτύχουν. Καὶ τὸ ἴδιον πρέπει νὰ συμβαίῃ καὶ μὲ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας.

Ποῖος ὅμως εἶναι αὐτὸς ὁ τρόπος; Ἡ Δρ Ἄννα Κατσιρέλλη, ἐκ τῶν Διευθυντῶν τοῦ Ἰδρύματος τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ἀναλαμβάνει νὰ τὸν ὑποδείξῃ μὲ τὸ σπουδαῖον βιβλίον της «Διεθνὴς Κοινωνικὴ Ἀσφάλεια δι' ἀνακατανομῆς μέρους τοῦ διεθνοῦς εἰσοδήματος» (σελίδες 174), ποῦ ἐκυκλοφόρησεν ἐνταῦθα κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1961. Εἶναι δέ, ἐξ ὅσων τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, ἡ Ἑλληνίς συγγραφεὺς πρωτοπόρος ἐν τῇ διεθνῇ βιβλιογραφίᾳ εἰς τὴν ἐμφάνισιν, ἀνάπτυξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ πρωτοτύπου τούτου θέματος

Ἡ κ. Κατσιρέλλη ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν διαπίστωσιν ὅτι τὴν ἱστορίαν

της Κοινωνικής 'Ασφαλείας αποτελεί ή βαθμιαία μεταβίβασις της εϋθύνης της έξασφαλίσεως της κοινωνικής προστασίας εις πρόσωπα ή ομάδας πλέον Ισχυράς και ή έξειδίκευσις των παρεχομένων υπηρεσιών (οικογένεια - εκκλησία - σωματεῖον - κοινότης - κράτος).

Σήμερον τήν εϋθύνην φέρει τό Κράτος' έπαρκει όμως, έρωτᾶ ή συγγραφεύς, τό Κράτος ή μήπως έφθάσαμεν πλέον εις τό σημείον εκείνο της έξελίξεως, κατά τό όποῖον ή εϋθύνη αύτή πρέπει και πάλιν νά μεταβιβασθῆ ή νά κατανεμηθῆ μεταξύ τοῦ Κράτους και μιᾶς πλέον Ισχυρᾶς κοινωνικῆς μονάδος ;

Δι' Ισχυρῶν έπιχειρημάτων καταλήγει εις τό συμπέρασμα ότι, όπως κατά τό παρελθόν διεπιστώθη βαθμηδόν ή ανάγκη ένισχύσεως τοῦ ατόμου, της οικογενείας και τῶν λοιπῶν κοινωνικῶν μονάδων, αἱ όποῖαι κατά καιρούς έπεφορτίσθησαν με κάποιαν εϋθύνην διά τήν κοινωνικήν προστασίαν τοῦ ανθρώπου, οὔτω και σήμερα τό Κράτος, με τήν σειράν του, πρέπει νά ένισχυθῆ. Δηλαδή πρέπει νά διαμοιρασθῆ τήν εϋθύνην αύτήν με μίαν Ισχυροτέραν κοινωνικήν μονάδα, με τήν διεθνή κοινότητα.

Ἡ συγγραφεύς παραδέχεται ότι ὅσα έπετεύχθησαν έν προκειμένῳ διά της μέχρι τοῦδε διεθνούς συνεργασίας, ἤτοι ὁ σχετικός συντονισμός της εις τόν τομέα της Κοινωνικῆς 'Ασφαλείας πολιτικῆς τῶν διαφόρων χωρῶν, ὁ θεωρητικός ή και συμβατικός καθορισμός ελαχίστων ὁρίων ταύτης κλπ., αποτελοῦν σημαντικόν βῆμα πρὸς τό ὡς ἄνω ἰδεῶδες. Ἄλλά παρατηρεῖ ότι δέν δυνάμεθα βεβαίως νά Ισχυρισθῶμεν ότι έξησφαλίσθη διά τῶν μεθόδων τούτων εις ὅλους τοὺς ανθρώπους και εις ὀλόκληρον τόν κόσμον ή Κοινωνική 'Ασφάλεια, τήν ὁποίαν ὑπεσχέθησαν οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τοῦ Κόσμου και τήν ὁποίαν ή θεωρία διεπίστωσεν ὡς ανάγκην και καθιέρωσεν ὡς δικαίωμα τοῦ ανθρώπου.

Ποία πρέπει, λοιπόν, νά εἶναι ή μορφή της διεθνούς συνεργασίας, διερωτᾶται ή συγγραφεύς, δηλαδή ποία θά εἶναι ή κοινωνική μονάς, ή ὁποία θ' ἀναλάβη νά καλύψη τήν ανάγκην αύτήν και νά έξασφαλίσῃ κοινωνικήν ἀσφάλειαν εις ὅλους τοὺς ανθρώπους και θά μεταβάλλῃ εις πραγματικότητα ὅσα ὑπεσχέθησαν οἱ μεγάλοι ;

Προτοῦ ἀπαντήσῃ εις τό έρώτημα τοῦτο. έξετάζει κατ' ἀρχάς τοὺς λόγους, διά τοὺς ὁποίους τό Κράτος δέν έπαρκει, όπως ἀνταποκριθῆ εις τήν εϋθύνην του ταύτην και καταλήγει βαθμηδόν, κατόπιν διαδοχικῶν σκέψεων και Ισχυρῶν έπιχειρημάτων, εις τό συμπέρασμα ότι οικονομικά κυρίως εἶναι τὰ αἷτια της τοιαύτης ἀνεπαρκείας τοῦ Κράτους. Βεβαίως εἶναι και θέμα ἀκολουθουμένης πολιτικῆς. "Ὅπως όμως πολὺ ὀρθῶς παρατηρεῖ, ή μὲν πολιτικῆ τῶν κρατῶν εἶναι δυνατόν νά μεταβληθῆ—και εις τοῦτο δυνάμεθα νά εἴμεθα αἰσιόδοξοι, διότι ὅλα τὰ κράτη, ἀνεξαρτήτως τῶν κρατουσῶν εις τό έσωτερικόν των κοινωνικῶν και πολιτικῶν πεποιθήσεων, συμφωνοῦν εις τό σημείον τοῦτο — ή οικονομική όμως ἀδυναμία, ἐάν ὑπάρχη, εἶναι ἀδύνατον νά παρακαμφθῆ. Ἐάν, λέγει ή συγγραφεύς, τό ἔθνικόν εισόδημα μιᾶς χώρας εἶναι μικρόν, οἰασδήποτε ἀντιλήψεις

καί οἰανδήποτε ἐπιθυμίαν καί ἄν ἔχη ἡ χώρα αὕτη διὰ τὴν υἱοθέτησιν ἀπολύτως συγχρονισμένης καί ἐξειλιγμένης κοινωνικῆς πολιτικῆς καί ἐφαρμογῆν τοῦ πλέον τελείου συστήματος κοινωνικῆς ἀσφαλείας, θὰ περιορίζεται κατ' ἀνάγκην ἐντὸς ὠρισμένων πλαισίων, καθοριζομένων ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶν τῆς δυνατοτήτων. Ἐὰν ὅμως αἱ οἰκονομικαὶ δυνατότητες μιᾶς χώρας εἶναι μεγάλαι, θὰ δυνηθῇ, ἂν ἐπιθυμῇ καί θεωρῇ τοῦτο σκόπιμον ἢ ἀναγκαῖον, νὰ ἐφαρμόσῃ σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις καί τὰς πράγματι ὑφισταμένες ἀνάγκας. Τοῦτο ἄλλωστε εἶναι πιθανόν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει πλήρης ὁμοφωνία καί ὡς πρὸς τὴν βασικὴν ἔννοιαν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καί ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην ἐξασφαλίσεως τῆς.

Ἄλλὰ καί εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὑψηλὸν ἔθνικόν εἰσοδήμα καί ἐφαρμόζουν ἐν ἔθνικόν σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλείας καλύπτον ὅλους τοὺς κινδύνους καί ὅλους τοὺς κατοίκους τῶν ἢ ἐξασφάλισης τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην τῆς συγγραφῆς, φαινομενικῆ ἢ μᾶλλον ἐξαιρετικῶς ἐπισφαλῆς. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ὑπανάπτυκτοι χώροι, εἰς τὰς ὁποίας ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεια δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ, λόγῳ κυρίως τῆς ἀνεπαρκειᾶς τῶν οἰκονομικῶν μέσων, πάντοτε θὰ γεννῶνται ἀντιδράσεις, αἱ ὁποῖαι θέτουν εἰς κίνδυνον τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου καί ἐπομένως καί τὸ οἰκοδόμημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας «ὄπουδῆποτε καί ἂν ἔχη στηθῇ καί ὅσονδῆποτε σταθερόν καί ἂν φαίνεται». Ἄλλωστε οἱ κίνδυνοι αὗτοι διεκηρύχθησαν πανηγυρικῶς ὑπὸ τῆς Διασκέψεως τῆς Φιλαδελφείας, κατὰ τὴν ὁποίαν «ἡ πενία, ὄπουδῆποτε καί ἂν ὑφίσταται, ἀποτελεῖ κίνδυνον διὰ τὴν εὐημερίαν ὄλων». «Νομίζομεν», παρατηρεῖ ἐνταῦθα ἡ συγγραφεὺς, «ὅτι θὰ ἦτο ἔτι συνεπέστερον ἂν ἐλέγομεν ὅτι ἡ πενία, ὄπουδῆποτε καί ἂν ὑφίσταται, ἀποτελεῖ κίνδυνον ὄχι μόνον διὰ τὴν εὐημερίαν, ἀλλὰ καί διὰ τὴν ἀσφάλειαν, κοινωνικὴν καί πολιτικὴν, ὄλων, δηλαδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ὄλου τοῦ κόσμου».

Μόνον διὰ διεθνούς συνεργασίας, στηριζομένης ἐπὶ τῆς ἀνακατανομῆς τμήματος τοῦ ἔθνικου εἰσοδήματος, θὰ παρακάμψωμεν τὴν ἀδυναμίαν τὴν δημιουργουμένην ἐκ τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, θὰ ἐξεύρωμεν τὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας καί τὴν οἰκονομικὴν καί κοινωνικὴν μονάδα — τὴν διεθνή κοινότητα — ἡ ὁποία θὰ δυνηθῇ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ Κράτος, ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν εὐθύνην ἐξασφαλίσεως κοινωνικῆς ἀσφαλείας.

Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἡ συγγραφεὺς προτείνει τὴν ἐφαρμογὴν ἑνὸς Διεθνούς Συστήματος Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, τοῦ ὁποίου οἱ πόροι θὰ ἐξασφαλίζονται δι' εἰσφορᾶς τῶν διαφόρων χωρῶν, ἀναλόγου πρὸς τὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας ἐκάστης. Ὡς τονίζει, ἡ ἐπιτυχία ἑνὸς τοιούτου συστήματος θὰ ἐξαρτηθῇ πρωτίστως ἐκ τῆς προθυμίας τῶν διαφόρων χωρῶν, ὅπως υἱοθετήσουν τὴν προτεινομένην λύσιν, καί ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ καί τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι τελικῶς θὰ μετᾶσχουν τούτου. Καί φυσικὰ παραδέχεται ὅτι ἡ αὐτὴ συμμετοχὴ θὰ σημαίη διὰ πολλὰς χώρας οἰκονομικὴν ἐπιβάρυν-

σιν, παρατηρεῖ ὁμως συγχρόνως ὅτι θὰ ἦτο ἀσυγχώρητον, ἐάν ὄχι σκανδαλώδεις, νὰ διστάσωμεν πρὸ τῆς οἰκονομικῆς ἐπιβαρύνσεως, προκειμένου νὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν μονίμου εἰρήνης, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν τεράστια ποσὰ δαπανῶνται διὰ τὴν κατασκευὴν θερμοπυρηνικῶν ὄπλων «τῶν ὁποίων ἡ μὲν χρησιμοποίησις θὰ ἐσήμαινε τὴν πλήρη καταστροφὴν καὶ ἐκμηθένεισιν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, ἡ δὲ μὴ χρησιμοποίησις, τὴν ὁποῖαν εὐχεται καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν ἐλπίζει διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τῆς ὀλόκληρος ἡ Ἀνθρωπότης, σπατάλην ἀσυλλήπτως μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν».

Ἡ κ. Καταιρέλλη παραθέτει ἐν συνεχείᾳ σειρὰν οἰκονομολογικῶν ἐπιχειρημάτων διὰ νὰ καταδείξῃ καὶ τὰ οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα μιᾶς διεθνoῦς συνεργασίας εἰς τὸ πεδῖον τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, στηριζομένης ἐπὶ τῆς ἀνακατανομῆς μέρους τοῦ διεθνoῦς εἰσοδήματος. Οὕτω, λέγει, διὰ τῆς πραγματοποιουμένης διὰ τῆς μεθόδου ταύτης οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρων χωρῶν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθοῦν :

α) Ἡ αὔξησης τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων οἰκονομικῶς χωρῶν καὶ ἐπομένως ἡ εὐχερεστέρᾳ ἐξεύρεσις ἀγορῶν διὰ τὴν διοχέτευσιν τῶν προϊόντων τῶν ἰσχυροτέρων οἰκονομικῶς χωρῶν καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς παραγωγῆς τῶν τελευταίων τούτων ἢ ἡ ἀπορρόφησις τῶν πλεονασμάτων αὐτῶν καὶ ἡ μείωσις τῆς διακυμάνσεως τῶν τιμῶν⁽¹⁾.

β) Ἡ αὔξησης τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως ὠρισμένων τάξεων, καὶ δὴ τῶν ἐχουσῶν μεγαλυτέραν ροπὴν πρὸς κατανάλωσιν, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὄλων τῶν μετεχουσῶν χωρῶν, κυρίως δὲ τῶν ὀλιγώτερον οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένων, μὲ συνέπειαν τὴν αὔξησιν τῆς ζήτησεως καὶ ἐπομένως καὶ τὴν προώθησιν τῆς παραγωγῆς (κυρίως ἀγαθῶν πρώτης ἀνάγκης) ἐντὸς ὄλων τῶν χωρῶν· μελῶν.

γ) Ἡ αὔξησης τοῦ διαθεσίμου ὑπὸ τῶν ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων χωρῶν κεφαλαίου καὶ ἐπομένως καὶ τῆς δυνατότητος χρηματοδοτήσεως ἔργων διὰ τὴν πληρεστέραν ἐκμετάλλευσιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν αὐτῶν.

δ) Ἡ ὡς συνέπεια τῶν ἀνωτέρω βελτίωσις τῆς ἀπασχολήσεως, αὔξησης τοῦ εἰσοδήματος τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ἐν γένει ἀνύψωσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαῶν αὐτῶν.

Ἐπιπλέον, συνεχίζει, ἡ παρασχεθεῖσα ἢ παρεχομένη βοήθεια πρὸς διαφόρους χώρας ὑπὸ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ὡς καὶ ἄλλων χωρῶν, ἀποτελεῖ ἐν τινι μέτρῳ ἔμ-

1) Ὡς σημειώνει ἡ συγγραφεὺς, ἡ χρησιμοποίησις καὶ κατανομή τῶν γεωργικῶν πλεονασμάτων τῶν πλέον ἀνεπτυγμένων οἰκονομικῶς χωρῶν μελετᾶται ἤδη ὑπὸ τῆς Διεθνoῦς Ὄργανώσεως Τροφίμων καὶ Γεωργίας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως τῆς διατροφῆς τῶν λαῶν τῶν ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων· χωρῶν καὶ μείωσεως τῶν διακυμάνσεων τῶν τιμῶν.

πρακτον άναγνώρισιν τής οικονομικής άλληλεξαρτήσεως τών χωρών και τής εϋνοϊκής επίδράσεως, τήν όποϊαν άσκει επί τής οικονομίας τής χρηματοδοτίας χώρας ή οικονομική ένίσχυσις χωρών οικονομικώς άσθενεστερων. Πράγματι, δια τοϋ τρόπου τούτου, πλην τών λοιπών σκοπών και τών συνεπειών τής τοιαύτης χρηματοδοτήσεως τών άσθενεστερων οικονομικώς χωρών, αύξάνεται ή άγοραστική δύναμις τών τελευταίων τούτων και διευρύνονται αι άγοραι δια τήν τοποθέτησιν τών προϊόντων τών χρηματοδοτριών χωρών.

Ός σκοπόν τοϋ Διεθνoυς Συστήματος Κοινωνικής Ασφαλείας ή κ. Κατσιρέλλη θέτει τήν έξασφάλισιν εις τoυς κατοίκους όλων τών χωρών τοϋ δικαιώματος τής κοινωνικής ασφαλείας, ως τοϋτο προκύπτει έκ τοϋ συνδυασμοϋ τοϋ περιεχομένου τών άρθρων 22, 23 και 25 τής Οικουμενικής Διακηρύξεως τών Δικαιωμάτων τοϋ Άνθρώπου και τών νεωτέρων γενικώς άντιλήψεων περι κοινωνικής ασφαλείας. Αί έπιδιώξεις τοϋ Διεθνoυς Συστήματος δια τήν έπίτευξιν τοϋ σκοποϋ τούτου άναφέρονται κατωτέρω.

Άκολουθως ή συγγραφεϋς διαπιστώνει τας δυσχερείας διατυπώσεως ένoυς συστήματος κοινωνικής ασφαλείας, δια τοϋ όποϊου θά καλύπτονται όλοι οί λαοί και όλοι οί άνθρωποι και τονίζει ότι δέν φιλοδοξεϊ νά υίοθετηθῆ τo σύστημα, αλλά ή ιδέα τήν όποϊαν προβάλλει. «Μέ τήν προσπάθειαν διατυπώσεως συγκεκριμένου συστήματος», λέγει, «έπιδιώκομεν άπλως νά πείσωμεν τoυς ειδικoυς και τoυς άρμοδιoυς ότι ή ιδέα τής έπιτεϋξεως κοινωνικής ασφαλείας δι' όλoυς τoυς άνθρωπους εις όλα τά έθνη δια μιās διεθνoυς συνεργασίας, βασιζομένης επί τής άνακατανομής τμήματος τοϋ διεθνoυς εισοδήματος, δέν άποτελεϊ οϋτοπιστικόν όραμα, άλλ' ότι είναι δυνατόν νά έπιτευχθῆ εις τήν έποχήν μας και τήν γενεάν μας». Ποϊον θά είναι τo σύστημα, ή τεχνική, τήν όποϊαν θά ακολουθήσωμεν δια τήν πραγματοποίησιν τής ιδέας αύτης οϋδεμίαν σημασίαν έχει. Άρκει νά πιστεϋσωμεν ότι αύτη άποτελεϊ τo περαιτέρω βήμα εις τήν εξέλιξιν τής εϋθύνης έξασφαλίσεως τής κοινωνικής ασφαλείας και θά δυνηθώμεν νά παρακάμψωμεν τας τεχνικάς δυσχερείας, τας όποϊας θά άντιμετωπίσωμεν δια νά φθάσωμεν εις τήν πραγματοποίησιν τής.

Άπαντώσα ή συγγραφεϋς εις τo παλαιόν άντίθετον έπιχείρημα ότι ή έννοια τής κοινωνικής ασφαλείας και συνεπώς και τo πρόβλημα τής έξασφαλίσεως της δέν έμφανίζονται καθ' όμοιον τρόπον εις τας διαφόρους χώρας, παρατηρεϊ ότι ή έπίδρασις τών διαφορετικών (κοινωνιολογικών, οικονομικών, πολιτιστικών κλπ.) παραγόντων περιορίζεται μόνον εις τόν καθορισμόν τοϋ μεγέθους τής ανάγκης ή τών άντιλήψεων περι τοϋ μεγέθους ταύτης και όχι τής ύπάρξεώς της. Π.χ. ή ανάγκη έξευρέσεως άπασχολήσεως εις τoυς άνέργους, έξασφαλίσεως δικαίας και έπαρκoυς άμοιβής κατά τόν χρόνον τής έργασίας ή παροχής άναπληρωματικoυ εισοδήματος εις όλας τας περιπτώσεις άπωλείας τούτου λόγω προσωρινής ή μονίμου διακοπής τής παραγωγικής δραστηριότητος έκ λόγων

άνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου, ὡς καί ἡ ἀνάγκη παροχῆς Ιατρικῶν φροντίδων κλπ., εἶναι κοινὴ δι' ὅλας τὰς χώρας, ἡ ἔκτασις καί ἡ ἔντασις μόνον ταύτης ποικίλλουν, ὡς καί ἡ ἀντίληψις περὶ τῶν τελευταίων τούτων καί ἡ ἀποδοσιμότης εἰς αὐτὰς σημασία. Ἄλλ' ἡ ἔκτασις καί ἡ ἔντασις τῆς ἀνάγκης, λέγει, σημαίνει μέγεθος ἀπαιτούμενων οἰκονομικῶν μέσων. Δηλαδή τὸ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν κλπ. παραγόντων δημιουργούμενον πρόβλημα εἶναι κυρίως οἰκονομικὸν πρόβλημα. Ἐπομένως, καταλήγει, ἡ μέχρις ὠρισμένου τοῦλάχιστον ὀρίου ἑναρμόνιαις τῶν διαφόρων συστημάτων κοινωνικῆς ἀσφαλείας δὲν θὰ εἶναι πλέον ἀδύνατος, ἐφ' ὅσον μέρος τῶν οἰκονομικῶν βαρῶν θὰ ἀναληφθῆ ὑπὸ τῆς ὀλότητος, ἐφ' ὅσον δηλαδή μετατοπισθῆ μέρος τῆς εὐθύνης ἐξασφαλίσεως τῆς προστασίας τοῦ ἀνθρώπου διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν εἰς κοινωνικὴν μονάδα πλέον ἰσχυρὰν ἢ, πλέον συγκεκριμένως, ἐφ' ὅσον ἡ εὐθύνη αὕτη κατανεμηθῆ μεταξὺ τοῦ Κράτους καί τῆς Διεθνοῦς Κοινότητος.

Ὡς ἀρχὴν, ἐπὶ τῆς ὁποίας δεόν νὰ θεμελιωθῆ οἰκονομικῶς τὸ σύστημα Κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ἡ κ. Κατσιρέλλη προτείνει τὴν ἐφαρμοζομένην εἰς Νέαν Ζηλανδίαν. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἕκαστος δεόν νὰ εἰσφέρει ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματός του καί νὰ εἰσπράττῃ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν του. Τὸ αὐτὸ πρέπει, κατὰ τὰς ἀπόψεις τῆς συγγραφῆς, νὰ ἰσχύσῃ καί προκειμένου περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πόρων καί τοῦ καθορισμοῦ τῶν δαπανῶν τοῦ Διεθνοῦς θεσμοῦ. Κάθε χώρα δηλαδή πρέπει νὰ εἰσφέρει ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων τῆς καί νὰ εἰσπράττῃ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς, λαμβανομένης βεβαίως φροντίδος, ὅπως ἡ ἀσφαλιστικὴ εἰσφορὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ ὑπερμέτρως τὴν οἰκονομίαν τῶν διαφόρων χωρῶν.

Διὰ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐπιτυχία τοῦ προτεινομένου συστήματος ὑποδεικνύει τὴν κατὰ στάδια ἐφαρμογὴν του καί τὸν καθορισμὸν μιᾶς μεταβατικῆς περιόδου, ὅπως ἔγινε καί προκειμένου περὶ τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τῆς ἰδρυοῦσης τὴν εὐρωπαϊκὴν οἰκονομικὴν κοινότητα συμφωνίας.

Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Διεθνοῦς Συστήματος Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας προβλέπει ἡ συγγραφεὺς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς Διεθνοῦς Φορέως, ὁ ὅποιος βαθμηδὸν πρέπει νὰ καλύψῃ ὅλας τὰς χώρας καί ὅλους τοὺς κατοίκους των. Ἡ ἔναρξις τῆς λειτουργίας του δύναται βεβαίως νὰ πραγματοποιηθῆ διὰ τῆς συμμετοχῆς ἑνὸς περιορισμένου μᾶλλον κύκλου χωρῶν π.χ. τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Βασικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ Δ.Σ.Κ. Α. καί ἐπομένως καί τοῦ ἰδρυθησομένου διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ Ὁργανισμοῦ δεόν νὰ ἀποτελέσουν :

1) Ἡ ἀνύψωσις τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου τῶν ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων χωρῶν.

2) Ἡ ἐξασφάλισις εἰσοδήματος εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους ὄλων τῶν χωρῶν καί εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἀπώλειας ἢ μειώσεως τούτου λόγῳ

άνεργιας, άσθeneίας, άναπηρίας, γήρατος ή θανάτου του φέροντος τά οικονομικά βάρη τής οικογενείας, ή οίουδήποτε έτέρου λόγου, άνεξαρτήτου τής θελήσεως του άτόμου.

3) Η έξασφάλις των άπαραιτήτων Ιατρικών φροντίδων και των λοιπών κοινωνικών ύπηρεσιών.

Αί τρεις αύται βασικά επιδιώξεις δέον νά άντιστοιχούν εις τρεις διαφόρους κλάδους του Δ.Φ.Κ Α. ήτοι :

1) Τόν κλάδον άνυψώσεως του βιοτικού επιπέδου των χωρών - μελών ή οικονομικών κλάδον, περιλαμβάνοντα τήν μέριμναν διά τήν οικονομικήν των χωρών τούτων ανάπτυξιν, τήν έξασφάλισιν πλήρους άπασχολήσεως και δικαίας άμοιβής έργασίας κλπ.

2) Τόν κλάδον κοινωνικής ασφαλίσσεως ή παροχών εις χρημα, δι' ου θά παρέχωνται αί γνωσταί χρηματικά παροχαί ή και έτεροι (π χ. έπίδομα έκπαιδεύσεως τέκνων, μεταναστεύσεως κλπ), έφ' όσον ήθελον κριθή άπαραίτητοι.

3) Τόν κλάδον ύγειονομικών και κοινωνικών ύπηρεσιών ή κλάδον παροχών εις είδος.

Διά τήν χρηματοδότησιν του Διεθνούς Φορέως Κοινωνικής Άσφαλείας ή συγγραφεύς προτείνει διαφόρους μεθόδους, βασιζομένας όλας εις τήν εισφοράν των χωρών - μελών πρός τόν Διεθνή Φορέα αναλόγως τής οικονομικής δυνατότητος έκάστης. Η έξέυρεσις των άπαιτουμένων πρός τουτο πόρων θά πραγματοποιηθαι παρ' έκάστης χώρας καθ' όν τρόπον ήθελε κρίνει αύτη πλέον πρόσφορον. Δύναται δηλαδή νά θεσπισθή φορολογία επί παντός εισοδήματος ή νά καθορισθή, προκειμένου περι μισθών, και έργοδοτική εισφορά.

Αί παροχαί του Δ.Φ.Κ.Α. θά διοχετεύωνται εις τούς κατοίκους των χωρών - μελών υπό των έθνικών ασφαλιστικών όργανισμών, λειτουργούντων τρόπον τινά ως ύποκαταστημάτων αυτού. Τουτο δέν σημαίνει βεβαίως ότι οί έθνικοί ασφαλιστικοί φορείς θά άποτελούν ύπηρεσίας του Διεθνούς Φορέως· σημαίνει άπλώς ότι θά καταβάλλωνται υπ' αυτών αί προβλεπόμενα παροχαί και θά χρεούται ό λογαριασμός του Διεθνούς Φορέως με τό βαρύνον αυτόν τμήμα ή και με τό σύνολον τής δαπάνης, αναλόγως του παρ' αυτού προβλεπομένου κατά περίπτωσιν ποσοδύ.

Ακολουθεϊ ή έρευνα και άνάλυσις των λοιπών άναφυσόμενων προβλημάτων, ως του νομίσματος εις ό θά ύπολογίζωνται οί πόροι και αί παροχαί του Διεθνούς Όργανισμοδύ, των δημιουργουμένων έκ των νομισματικών διακυμάνσεων, τής μετακινήσεως των ήσφαλισμένων κλπ., ως και του προβλήματος όργανώσεως και διοικήσεως του Διεθνούς Όργανισμοδύ και τής έπιλύσεως των άναφυσόμενων τυχόν διαφορών μεταξύ του και των κρατών - μελών.

Τέλος ή συγγραφεύς, πρός ένίσχυσιν των άπόψεών της, σκιαγραφεί εις έν τελευταίον κεφάλαιον τήν έπιτευχθεϊσαν ήδη εις τόν κοινωνικο-οικονομικόν τομέα πρόδοδον πρός τήν διεθνοποίησιν και άρύεται έκ

ταύτης μερικά τελευταία συμπληρωματικά έπιχειρήματα. "Έν εκ τούτων είναι τὸ ὅτι εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλειν ἐφαρμόζεται ἤδη ἐπιτυχῶς ἡ ἐπιβάρυνσις τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας, ἡ προτεινομένη παρ' αὐτῆς καὶ διὰ τὴν ἐπίτευξιν κοινωνικῆς ἀσφαλείας εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. "Ὅπως, λέγει, εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλειν ἡ ἀνάγκη σταθερότητος καὶ ἀσφαλείας τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπιβάλλει: α) τὴν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν κοινορτοποίησιν τοῦ κινδύνου καὶ τὸν καταμερισμὸν αὐτοῦ καὶ ἐπομένως καὶ τὴν μεγίστην δυνατόν κατανομήν τῶν δαπανῶν ἐπανορθώσεως τῶν ζημιῶν ἐν περιπτώσει ἐπελεύσεως αὐτοῦ, καὶ β) τὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ «ἄγνοιαν» τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων τῶν διαφόρων χωρῶν, οὕτω καὶ ἡ ἐπιδιώξις τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας τοῦ ἀνθρώπου, διὰ ν' ἀποβῆ ἐπιτυχῆς, ἐπιβάλλει τὸν καταμερισμὸν τῆς εὐθύνης καὶ τὴν κατανομήν τῶν δαπανῶν ἐξασφαλίσεως τῆς μεταξὺ περισσοτέρων χωρῶν καὶ ἐπομένως τὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἄγνοιαν τῶν ὁρίων τῆς δεδομένης χώρας. Εἰς τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο θὰ ἡδύνατο, ἴσως, νὰ ἀντιταχθῆ ὅτι οἱ μὲν κίνδυνοι τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ αὐτοὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας, ἐνῶ τὰ ἔλλειμματα τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας θὰ ἔχουν ὡς σταθερὰν πηγὴν τὰς ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένας οἰκονομικῶς χώρας καὶ συνεπῶς ὑπόχρεοι πρὸς κάλυψιν αὐτῶν θὰ εἶναι πάντοτε αἱ οἰκονομικῶς περισσότερον ἰσχυραί. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀποβαίνει βεβαίως εἰς βάρος τῆς ἰδέας τῆς κ. Κατσιρέλλη, δεδομένου ὅτι τελικῶς τὸ σύστημά της θὰ ὀδηγήσῃ, συμφῶνως πρὸς τὴν σύλληψίν του καὶ τὸν προορισμὸν του, εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ὅλων τῶν χωρῶν καὶ συνεπῶς εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐξάλειψιν τῶν αἰτίων τῆς μονομεροῦς ἐπιβαρύνσεως ὠρισμένων ἐξ αὐτῶν.

Αὐτὸ εἶναι, κατὰ τὸ οὐσιώδες περιεχόμενόν του, τὸ βιβλίον τῆς κ. Κατσιρέλλη, τὸ ὁποῖον ὅμως, ἐκτὸς τῆς ἀναπτύξεως τῆς κεντρικῆς ἰδέας, εἶναι καὶ πλουσιώτατον εἰς παντὸς εἴδους στοιχεῖα καὶ πληροφορίας, ἀφορώσας τόσο τὴν θεωρητικὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, ὅσον καὶ τὰς ὑφισταμένας σήμερον ἀνά τὸν κόσμον διεθνεῖς ὀργανώσεις οἰκονομικῆς συνεργασίας ἢ οἰκονομικῆς βοήθειας, δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ χαρακτήρος, τὰς ὁποίας ἡ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ, πρὸς τεκμηρίωσιν τῆς ἀπόψεώς της ὅτι καὶ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας ἡ ἐξέλιξις ἄγει πρὸς τὴν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ σχεδίου της διεθνῆ συνεργασίαν.

Τὸ θέμα τοῦ βιβλίου της εἶναι ὁμολογουμένως σοβαρώτατον καὶ ἄπτεται ὄχι ἀπλῶς οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν τάσεων καὶ θεωρητικῶν ἢ πρακτικῶν ἐπιδιώξεων τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας τῆς πολιτικῆς ἐξελίξεως τῆς Ἀνθρωπότητος. Πράγματι, ἐάν εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ μόνη λογικῶς ἀποδεδειγμένη τελεολογία εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ ἠθικὸς νόμος, καὶ ὅτι κατὰ ταύτην καὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας ἡ πορεία φαίνεται ὡς νὰ ὑπῆ-

ρετῇ τὴν πραγμάτων τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν ἐξέλιξιν πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐτονομίαν τοῦ ἀνθρώπου, τῶν πολιτειῶν, τῶν λαῶν καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου (Κάντιος) καὶ ὅτι ἡ Ἀνθρωπότης πορεύεται, ἀκριβῶς διὰ τὴν πραγμάτων αὐτοῦ τοῦ ἰδεώδους, πρὸς τὴν δημιουργίαν μιᾶς ἐνιαίας πολιτείας (Wundt), τότε καὶ ἡ ἀναπτυσσομένη σήμερον ὑπὸ τῆς Ἑλληνίδος συγγραφῆς ἰδέα τῆς ὀργανώσεως ἀληθοῦς κοινωνικῆς ἀσφαλείας διὰ διεθνούς συνεργασίας, ὡς αὕτη τὴν ἐννοεῖ, ἀποκτᾷ ἓνα ἀκλόνητον φιλοσοφικὸν ἔρεισμα. Ἄλλο βεβαίως τὸ ζήτημα, ἂν ἡ Ἀνθρωπότης ἔφθασε πράγματι ἤδη εἰς τὸ προϋποτιθέμενον διὰ τὴν πραγμάτων πάσης «ἰδέας» ἀναγκαῖον σημεῖον τῆς ἱστορικῆς ἐξελιξεώς της. Ἄλλ' αἱ σημεριναὶ ἐκδηλώσεις εἰς τὸ πεδῖον τῆς οὐσιαστικῆς διεθνούς συνεργασίας καὶ ἀλληλοβοηθείας εἶναι τόσοσιν πολλὰ καὶ τόσοσιν ἐλπιδοφόροι, ὥστε ἰδέαι ὡς ἡ τῆς κ. Κατσιρέλλη περὶ ἀναλήψεως ὑπὸ τῆς διεθνούς κοινότητος μέρους τῆς εὐθύνης διὰ τὴν πρὸς τὴν γενικὴν εὐημερίαν καὶ τὴν συνέπειάν της, τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης, ὀδηγοῦσαν Κοινωνικὴν Ἀσφάλειαν νὰ μὴ μᾶς φαίνωνται πλέον ὡς «οὐτοπιστικὸν δράμα», τοῦλάχιστον ὡς πρὸς ἐκείνην τὴν μερίδα τῆς Ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἰδέα τῆς ἐνώσεως, ἂν δὲν ἔχη ἀκόμη ὠριμάσει, εἰσῆλθεν ἐν τούτοις ἐκδήλωσιν πλέον εἰς αὐτὴν τὴν ὁδόν. Βεβαίως δὲ οἰαδήποτε ἀπασχόλησιν μας εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον μὲ τὰ ἐπὶ μέρους ζητήματα, τὰ προκύπτοντα ἐκ τοῦ ὑποδεικνυμένου ὑπὸ τῆς κ. Κατσιρέλλη συστήματος, θὰ ἦτο περιττὴ καὶ ἄσκοπος πολυπραγμοσύνη — δεδομένου ὅτι πᾶσα τοιαύτη συζήτησις θὰ ἀφεώρα τὰς τεχνικὰς λεπτομερείας καὶ δυσχερείας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τούτου, ἧτοι δυσχερείας, αἱ ὁποῖαι κατ' οὐδένα τρόπον ἤμπορουν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀνυπερβλήτοι — ἐνώπιον τοῦ βασικοῦ θέματος, τῆς φιλοσοφικῆς δηλαδὴ ἀναγκαιότητος τῆς ἰδέας. Εἰς τὸ ἐρώτημα ὅμως τοῦτο νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν, καὶ μάλιστα ἀνεπιφυλάκτως, καταφατικῶς

Τὸ ἐξαιρετικὸν ἔργον τῆς Ἑλληνίδος ἐπιστήμονος, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ πρωτοτυπίαν σκέψεως, πολυμέρειαν ἐπιστημονικῆς καταρτίσεως καὶ βιβλιογραφικὴν ἐνημερότητα, εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μας, προωρισμένον ν' ἀποτελέσῃ ἀφετηρίαν γενικωτέρας συζητήσεως περὶ τὸ θέμα τῆς οὐσιαστικῆς διεθνοποιήσεως τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλείας, καὶ πρὸς τοῦτο ἐνδείκνυται νὰ ἐκδοθῇ τὸ βιβλίον μεταφρασμένον εἰς μίαν διεθνούς διαδόσεως ξένην γλῶσσαν, διὰ νὰ γίνῃ προσιτὸν εἰς τὸ διεθνὲς κοινόν.